

Vyšetřování ztráty třídní knihy

Jára Cimrman

(Činohra)

Osoby:

Učitel

Ředitel

Inspektor

Zemský školní rada

(Po zhasnutí světla v hledišti se na jevišti rozsvítí. Na jevišti katedra. Po delší pauze vejde učitel. Světlo

v hledišti – symbolizující povstání třídy – se rozsvítí. Učitel se rychle vrátí a ukryt zpola za portálem

upraví si kalhoty. Pak se postaví za katedru a pohlédne do hlediště.)

Učitel: Posadte se! (Světlo v hledišti zhasne, učitel se posadí a zahledí do publika. Dlouhá, velmi

douhá pauza.) No? Tak co? Hošek! No? Co nám povíme? Nic nepovíme? Chyba, Hošek. Chyba.

Chyba. Že Klásek? No, Klásek. Co o tom víte? Vy toho přece vždycky tolik víte. Že byste najednou

nevěděl? To bych se divil, Klásek. Věříte, že bych se divil? Moc bych se divil. Ani nevíte, jak bych se

divil. Víte, jak bych se divil? Divil bych se tak, že bych se snad ani víc divit nemoh. Divíte se tomu,

Klásek? Víc už bych se ani divit nemoh. No vidíte. Leda, že by ani Klempera nevěděl. To bych se divil

ještě víc. No tak. Copak ví Klempera? Nic neví? Neví nic. Podívejme se. On nic neví. Ano, on neví.

Kdybyste ho zabili, on neví. Neví a neví. Že? Tady nikdo nic neví. Najednou nikdo nic neví. To je

zajímavé, to je neobyčejně zajímavé. Morávek, není to zajímavé? Že je to zajímavé? Ale to je všechno

tím, mládenci, že já vám nastavuji pouze laskavou tvář. Ale nemyslete si! Já dokážu být také jiný! U loňských oktávánů jsem si vysloužil přílehou přezdívku. Nezná ji náhodou někdo? Nezná. No,

možná že je to tak pro vás lepší. A teď mi to hezky, milánkové, povíte. Chalupa!

Budil!

Nepevný!

Řezník!

No, jak chcete. Času máme dost. (Pohodlně se posadí a nehnutě zírá do hlediště. Pauza je tak dlouhá,

až to publiku začne být trapné.) Okrádáte sami sebe! Za deset minut přijde pan ředitel. Záleží na vás,

co mu řeknu. Tak neblbněte, mezuláni. Každý vtíp ztrácí časem na účinnosti. Ztratí se třídní kniha,

prosím. Je to studentská legrace a já mám pro studentskou legraci pochopení. Také jsem býval

student. Ale, chlapci, vždyť my už tu třídní knihu hledáme sedmý rok. A to už, nezlobte se, to už

pomalou přestává být vtípné. Já vím, vy si říkáte: naštve třídu – jen si nemyslete, já vím moc

dobře, že mi říkáte „třídu“. Třídu bude mít vzteka, že si to říkáte, že jo? Ale jo. Říkáte. Jen

nezapírejte. Třídu ví všechno. Třídu například ví, že nechcete naštvat jenom třídu. Vy chcete

naštvat taky „páprdu“! Že jo! Že jo!? Však já vím, komu říkáte „páprda“. My mu tak také říkáme.

Jenomže, chlapci, koho tím ještě dneska chcete štvát. Vždyť už je to každému putna. Zrovna dneska ráno mě zastavil na chodbě náš pápr... pan ředitel!... a povídá: „Tak co, pane kolego, ještě pořád myslíte na tu třídní knihu?“

„Ale, pane řediteli,“ povídám, „věříte, že si na ni kolikrát ani nevzpomenu?“

„To už jsem vám chtěl dávno říct,“ povídá pan ředitel. „Vykvajzněte se na ni!“ Slyšíte, chlapci?

Vykvajzněte se na ni! No tak.

Myslíte si ještě, že tím někoho štvete? (Zvedne prst.) Jo! Víte, čím byste nás doopravdy naštváli?

Kdybych jednou vešel do třídy a třídní kniha ležela zničená na stole. To vám tedy řeknu, to bych měl „vzteka“. Jenomže to by asi bylo na vás moc vtipné, že? No jo. Vy tak nejdvůh - šups! - schovat někam třídní knihu. Ale dál už jste nedorostli. Nebo snad ano? Hošek, dej tedy na třídu chvilku pozor, já si musím někam odskočit. (Odejde. Pauza. Učitel se vrátí a jde se plně kávaní podívat na katedru.

Na katedře nic není. Učitel si uvědomí, že mu všechny pedagogické prostředky došly.)

Vy jste tupá, odporná, deprivovaná hovada! A já nebudu brát ohledy! Nebudu! Ani mě nenapadne!

(Otočí se zády k publiku a znovu si upraví kalhoty. Pak vyjme ze zásuvky list a tónem, který nedává světu žádnou naději, řekne:) Přečtu vám oběžník pana ředitele.

Oběžník pana ředitele.

Na vědomí všem kvartám, kvintám, sextám, septimám a oktávám. Oktávám přečíst nejméně tři dny před písemnými maturitními zkouškami. Ostatním třídám přečíst ihned, nejlépe na začátku první vyučovací hodiny, kdy lze na každém vyžadovat plné soustředění. Nečíst třídě 7.C, která je na školní exkurzi v pivovaru. Třídě 7.C přečíst v první vyučovací hodině po návratu ze školní exkurze v pivovaru.

Odpovídá učitel Janoušek. Žáci! V poslední době dochází na naší škole k nepěkným jevům. Množí se prohřešky proti kázni, se kterými nejsem spokojen. Ve všech třídách nacházíme po odchodu tříd papírky v lavicích. - Neplatí pro třídu 7.C, která je na školní exkurzi v pivovaru. - Členy učitelského sboru našeho ústavu zdraví žáci!? Ledabyly. Při odchodu ze školy se žáci strkají. Ve třídě 7.E je v hodinách dějepisu nesnesitelný zápach. V 6. a v 9.A chybí několik neomluvených žáků. S.C nemá zabalené sešity předepsaným způsobem. V 8.C (!) postrádáme již sedmý rok třídní knihu. Každá třída nám nějak špiní čistý štít školy jako celku. Jedině o třídě 7.C, která je na školní exkurzi v pivovaru, nemohu říci nic pozitivního ani negativního! A to je opravdu málo. Posadte se. Ředitel školy. (Učitel uloží list.) A teď už nechte všech hloupostí a dejte sem třídní knihu! Ne? Dobře. U loňských oktávánů jsem si vysloužil přílehlavou přezdívku. Původně jsem vám ji nechtěl říkat, a bych vás neděsil. Ale když si o to tak koledujete, tak já vám ji tedy povím. Víte, jak mi říkali? Říkal i mi (dupne a zakřičí) Strašný Láďa!!! Tak honem! Počítám do deseti! Jedna, dvě, tři, máte poslední příležitost, tři, nehrajte si s Láďou, tři, přestává všechna legrace... (ozve se zaklepání) Vztyk! (Světlo v sále se rozsvítí. Vejde ředitel s rukou podivně pokrčenou. Učitel chce ruku políbit. Ředitel ho však zarazí.)

Ředitel: Pane kolego! Jeden žák se vám tam vzadu hýbe! (Učitel - v pozoru - za hrozí a teprve pak nastavenou ruku políbí. Ředitelova ruka klesne.) Posadte se. (Světlo v sále zhasne.) Tak co, kolego třídní, co vaše třída?

Učitel: No, pane řediteli, nerad to říkám. Ale musím si postěžovat.

Ředitel: Ale, ale. To je mi pěkné.

Učitel: No, pane řediteli. Učí se dobře, to nemohu říct. Ale máme tady jeden takový ošklivý, nepěknou věc.

Ředitel: Co to slyším?

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: Ve třídě, která se pěkně učí? To nemůže být nic vážného. Leda nějak á maličkost.

Učitel: No, pane řediteli, není to maličkost. Skoro se vám to bojím říct.

Ředitel: Ale jděte, pane kolego, snad ono to nebude tak hrozné.

Učitel: No, pane řediteli, je to takový ošklivý a skoro bych řekl zlý, zlý, pane řediteli, nepěkná věc.

Ředitel: Ale ne.

Učitel: Už je to tak, pane řediteli.

Ředitel: Pane kolego, řekněte - že vy to trošičku přeháníte. (Ředitel jde ke katedře, smete prach ze židle a urovná lejstra.)

Učitel: No, pane řediteli. Nepřeháním. Jen se zeptejte žáků, jestli přeháním. No, žáci, řekněte tady panu řediteli, jestli přeháním. Že nepřeháním?

Ředitel: Ale přeháníte.

Učitel: Nepřeháním.

Ředitel: Ale přeháníte.

Učitel: Nepřeháním.

Ředitel: Ale přeháníte.

Učitel: No tak, trošku jsem si zapřeháněl.

Ředitel: Já vím. On je na vás tady kolega třídní přísný. A je to tak správné. Ale tentokrát to, nezlobte se, pane kolego, že to tady tak před třídou otevřeně, ale tentokrát to, vidíte, chlapci, trošku, trošičku, malinko přehání.

Učitel: Hrozně mě to mrzí, pane řediteli, ale nemohu s vámi souhlasit.

Ředitel: Trošku.

Učitel: Ne.

Ředitel: Trošku.

Učitel: Ne.

Ředitel: Docela malilinko.

Učitel: E, e. (Ředitel s úsměvem vstane a pozvedne ruku přesně do takové výše, aby do ní učitel mohl položit bradu. Když se tak stane, začne ředitel učitele na bradě šimrat.)

Ředitel: Víte co, pane kolego? Už se na ně nezlobte. (Svěsí zase ruku.) Podívejte, jak jsou celí zaražení.

Učitel: Pane řediteli, odpusťte, ale já to nemohu brát na lehkou váhu.

Ředitel: Podívejte, jak se na vás dívají. Vždyť ty jejich oči přímo říkají: Už se na nás, pane řediteli, nezlobte. My už to, pane řediteli, víckrát neuděláme.

Učitel: Ne, pane řediteli, vy jste na ně příliš laskavý.

Ředitel: Udělejte mi to k vůli, pane kolego.

Učitel: Rád bych, pane řediteli, ale nejde to.

Ředitel: Ale no tak, pane kolego.

Učitel: Kdybyste věděl, pane řediteli, co provedli, ani byste se za ně nepři mlouval.

Ředitel: Ale jděte, copak?

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: Copak provedli?

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: Ne!!!

Učitel: Ano!

Ředitel: Skoro mi naháníte. Tak povídejte.

Učitel: Mám? Mám to tady panu řediteli říct?

Ředitel: Tak už mě proboha nenapínejte!

Učitel: Pamatujete se, pane řediteli, jak se nám před sedmi lety ztratila třídní kniha?

Ředitel: Ano. Jistě už je dávno na světě.

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: Cože?

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: Chcete snad říct?

Učitel: No, pane řediteli.

Ředitel: To nemyslíte vážně, pane kolego. No tohle tedy... (Ředitel se zakaboní. Hovoří tak

zakaboněně, že jen otvírá pusku naprázdno. Z bezhlasého projevu vytryskne jen závěrečné slovo.)...

úroveň!!!

(Pak se ovládne a pokračuje:) Tak kdo z vás je chlap? Kdo vstane a řekne: Já to byl, pane řediteli!No,

Zdeňku!Tak Zdeňku, snad alespoň vstaneš? Pane kolego, jakpak to vychováváte žáky, že ani

nevstanou, když s nimi mluví ředitel?

Učitel: Prosím, pane řediteli.

Ředitel: Jak se jmenuje ten drzoun?

Učitel: Josef Říha, pane řediteli.

Ředitel: A to je mi pěkné!Pročpak nevstaneš, Zdeňku, když tě volám, co? Tak!

Ale teď už se opravdu

žerty stranou tohleto!Už mě to namouduši žádná legrace!Pane kolego, dejte mi seznam žáků.

(Natáhne ruku směrem k učiteli. List je však v deskách na stole. Učitel ho vjme a chvíli mu trvá, než si

ujasní, že konec ředitelovy ruky trčí za jeho zády. Ředitel mu list vztekle vyškubne, posadí se a čte.)

Brázda, Budil, Crha, Čepelák, Dejmek, Hošek, Hrdlička, Chalupa, Jech, Jirotka, Klásek, Klempera,

Matula, Nechutný, Nepevný, Netěsný, Nerez, Řezník, Říha, Smolík, Svist, Ševel, Tvaroh, Uřídil,

Veškrna. (Rozhlédne se po třídě.) No, jak chcete. Času máme dost. (Ředitel se usadí pohodlně do

židle. Učitel zatím na druhé straně jeviště šeptá do třídy.)

Učitel: Hrdlička... No...? Počkej, ty hajzle!(Pak zkusí něco jiného. Sáhne do náprsní tašky a vyjme

minci. Položí ji na okraj jeviště a povzbudivě se usmívá. Pak to zkusí s ban kovkou. Nakonec s celou

náprsní taškou. Ředitel se však rozhodne opět jednat.)

Ředitel: Pane kolego, sepište mi jména žáků, kteří odmítají povědět o třídní knize. (Učitel vyjme ze

složky list a začne psát.) Výchovná práce v této třídě se mi nelíbí. Za to, jací jsou žáci, odpovídá učitel,

ne žáci. Výsledky jeho výchovného působení na třídu se také odrazí v mém závěrečném hodnocení.

Za to, jaký je učitel, odpovídá učitel, ne já. Máte svého učitele rádi a tak to mu škodíte. Každý ať

přičítá vinu sobě, ne učiteli.

Pan inspektor je už na cestě sem. Je s vámi krajně nespokojen. I s tebou, Zdeňku!Jakže se jmenuješ?

Učitel: Josef Říha.

Ředitel: Budeš zapsán do seznamu na první místo. Pane kolego, dejte mi seznam!(Učitel podá řediteli

seznam. Ředitel ho vezme a obřadně roztrhá.) Zde hleďte. Ustoupit není kam. Začněme znovu čistý

list. (Učitel s povzdechem vyjme ze složky nový list.) No tak!Jsme přece chlap. Vid', Zdeňku? No vida.

Tam se někdo hlásí.

Učitel: Ne, pane řediteli, to je Veškrna.

Ředitel: A proč ne Veškrna? Výborně, Veškrno! (Učitel přistoupí k řediteli a cosi mu šeptá.) Ne, ne, ne.

Náhodou ho potká pan inspektor na chodbě a jak to bude vypadat.

Učitel: Až potom, Veškrno!

Ředitel: A nikdo jiný se nepřihlásí? Nikdo? Dobře, jak chcete. Přečtu vám oběžník pana inspektora.

(Vyjme oběžník a čte.) Oběžník pana inspektora. Připomínky k práci v kůlně a na pozemku. Co vidíme

na poli na jaře? Příroda ožila. Zemědělci začínají práci na širokých lánách.

Některí orají a vláčejí. Jiní

sejí čočovici. Jirka má dědečka v lihovaru. Dědeček vypravuje. Když jsem byl mladý, nakládal jsem

bedny, sudy a klády. Bedny byly plny droždí, sudy byly plny lihu. Po cestě z roboty jsme zpívali koledy.

Vypište z článku Co vidíme na poli na jaře slova, která mají po měkké souhláse měkké í. Vypište z

článku Dědeček vypravuje slova s dy, ty, ny. Rozhovořte se s žáky o tom, jaký význam přikládá naše

škola učebnímu předmětu Práce v kůlně a na pozemku. Inspektor. (Ředitel se z novu opře o opěradlo

židle a vyčkávavě se zahledí do třídy. Učitel cítí, že je na něm, aby rozhýbal diskusi.)

Učitel: No tak, žáci, slyšeli jsme tady ústy pana ředitele slova pana inspektora. Já myslím, že teď už

všichni chápeme a že se nenajde nikdo, kdo by pana inspektora ústy pana ředitele zklamal.

Ředitel: Myslíme to s vámi dobře, chlapci. Mluvím teď s vámi jako otec. Přijde pan inspektor a bude

kravál. Máte to zapotřebí?

Učitel: Já myslím, že je to úplně jasné, chlapci. Teď jde jenom o to, kdo z nás první vstane a uleví

svému svědomí. Tak kdo to bude, chlapci? Kdo si uleví?

Ředitel: My se tady s vámi moc mažeme. A to je chyba. Člověk s vámi jedná jako otec a vy si toho

nevážíte. Vždyť já vás mám rád!!! Proč myslíte, že tady na vás řvu?!

Učitel: Nezneužívejte dobrého srdce pana ředitele. Jste přece rozumní chlapci!

Ředitel: Rozumní chlapci! Toto jsou rozumní chlapci!? Vždyť je to tu jeden vedle druhého samý debil

nebo blbeček! Vždyť se podívejte! (Ukazuje do zasedacího pořádku.) Debil - blbeček, debil - blbeček,

debil - blbeček, debil - blbeček, debil - blbeček! Akorát tamhle vzadu - to je snad jediná výjimka -

sedí dva blbečci vedle sebe!!! (Vzteky bez sebe přechází jevištěm. Pak ho vzadu v publiku cosi

upoutá.) Tam se někdo hlásí.

Učitel: To je Veškrna, pane řediteli.

Ředitel: (Mávne zlostně rukou, jako by chtěl otravného žáka srazit do židle.) Mluv s nima zeleně, mluv

s nima fialově nebo bledě modře, všechno stejný. Pořád na tebe zírám stádo tuých obličejů.

Hergothýml. A pan inspektor za dveřmi. (Ozve se zaklepání.) No prosím. (Teprve teď si uvědomí

doslovný význam předchozí věty. Vymrští se ze židle.) Vztyk! (Světlo v sále se rozsvítí. Vejde inspektor

s velikou bednou zavěšenou přes rameno na popruhu. Ředitel k němu přiběhne a opakuje se stejná

hra jako při příchodu ředitele.)

Inspektor: Pane kolego, jeden žák se vám tam vzadu hýbe! (Ředitel pohlédne přísne na učitele. Ten

do třídy zahrozí. Inspektor si nechá políbit ruku a odnese bednu na katedru.

) Prosím, pokračujte.

(Ředitel pokyne učitelii.)

Učitel: Posadte se! (Světlo v sále zhasne. Inspektor si sedne za katedru a pozoruje.)

Ředitel: (Nasadí úsměv a gestem přinutí učitele, aby také vycenil zuby.) Tak co, kolego třídní, co vaše třída?

Učitel: No, pane řediteli, nerad to říkám, ale musím si postěžovat.

Ředitel: Ale, ale. To je mi pěkné.

Učitel: No, pane řediteli. Učí se dobře, to nemohu říct, ale máme tady jeden takový ošklivý, nepěknou věc.

Ředitel: Co to slyším? (Podívá se na inspektora, a když zjistí, že vyceněné zuby nemají ohlas, nasadí přísně.) Ve třídě, která se pěkně učí? To nemůže být nic vážného. Leda nějaká maličkost.

Učitel: No, pane řediteli, není to maličkost. Skoro se vám to bojím říct.

Ředitel: Ale jděte, pane kolego, snad ono to nebude tak hrozné.

Učitel: No, pane řediteli, je to takový ošklivý a skoro bych řekl zlý, zlý, pane řediteli, nepěkná věc.

Ředitel: Ale ne.

Učitel: Už je to tak, pane řediteli. (Inspektor stále nehnutě zírání přes bednu do třídy. Co teď? Ředitel naznačí prsty, že chce učitele zase drbat pod bradou. Ten k němu přiběhne, ale ruka s kmitajícími prsty je příliš nízko. Učitel tedy musí do podřepu, aby se brada dostala k ochtačujícím prstům.)

Ředitel: Víte co, pane kolego, už se na ně nezlobte!

Inspektor: (Vstane a otevře bednu. Vyjme z ní hustilku s dlouhou hadičkou a začne ji rozvinovat.

Ředitel s učitelem zmlkli.) Prosím, pokračujte.

Ředitel: Já vím, on je na vás kolega třídní přísný. A je to tak správné. Ale tentokrát to, nezlobte se,

pane kolego, že to tady tak před třídou otevřeně...

Inspektor: Kolegové, přidržte mi tady tu hadičku. (Ředitel s učitelem se vrhnou k hadičce a nechtěně ji uprostřed rozpojí. Inspektor hustí. Nikdo nepozoruje, že je něco v nepořádku.) A pokračujte!

Nenechte se rušit.

Ředitel: Já vím, on je na vás tady kolega třídní přísný...

Inspektor: Kolegové, už se to točí?

Učitel (pohlédne na víko bedny): Netočí.

Inspektor: To není možné. Opravdu se to netočí?

Ředitel (také se přesvědčí): Netočí.

Inspektor: Tak to tu máte nějaký zkažený vzduch!

Učitel: Ale ještě včera, pane inspektore, se tu větralo!

Inspektor: Ne, prosím, jako bych tu nebyl. Klidně pokračujte. (Učitel upozorní ředitele na závadu. Ten, ačkoli ji vlastně zavinił sám, učitele koncem hadičky zešvihá.)

Ředitel: Tak co, kolego třídní, co vaše třída!!!

Učitel: Učí se dobře, to nemohu říct. (Hadička mu při spojování foukne do pusy.)

Inspektor: Už se točí?

Učitel: Točí, pane inspektore!

Inspektor: Tak sláva! Ale nenechte se rušit. Pokračujte. (Učitel s ředitelem nevědí, jak dál. Konečně se rozhovoří učitel.)

Učitel: Tak co, kolego třídní, co vaše třída?

Ředitel (nevšimne si, že si prohodili role): No, pane řediteli, učí se dobře, to nemohu říct.

Učitel: Ale, ale. To je mi pěkné.

Ředitel: No, pane řediteli.

Učitel (šimrá ředitele pod bradou): Víte co, pane kolego? Už se na ně nezlob

te! (Teprve teď si oba všimnou, že si prohodili úlohy.)

Inspektor: Hotovo! (Inspektor cosi v bedýnce zapne a posadí se vedle. Z bedýny se ozve árie ze

Smetanovy Libuše „Ó, vy lípy!“). Všichni poslouchají až do chvíle, kdy začne přeskakovat jehla. Učitelé spadnou kalhoty. Inspektor spí. Když se probudí, vypne přístroj. Ředitel kryje učitele tělem, než se závada s kalhotami odstraní.)

Inspektor: Hudební skříň, kterou zde vidíte, vyrobili při práci v kůlně a na podzimku žáci školy v Maleticích. A co vaše třída?

Ředitel: No, pane inspektore, nerad to říkám, ale musím si postěžovat.

Inspektor: Velice často se setkávám s tím, že se práce v kůlně a na podzimku na školách podceňuje.

Ředitel: Učí se dobře, pane inspektore, to nemohu říct. Ale máme tady jednu takovou nepěknou, ošklivý případ.

Inspektor: A přitom je to předmět stejně důležitý jako třeba psaní tvrdého nebo měkkého i.

Ředitel: Nechci pomyslet, co vám pan inspektor řekne.

Inspektor: Práce v kůlně a na podzimku se na škole podceňuje a najednou – prsk! Začnou se ztrácet čepice.

Ředitel: Také tu máme jeden takový ošklivý, a neváhám říci, pane inspektore, zlá, zlomyslná, nepěkná případ a věc.

Inspektor: Ve Vyškově se v jedné jediné třídě během jednoho jediného týdne ztratily čtyři čepice.

Ředitel: To sedlo, chlapci! 1:0 pro pana inspektora!

Inspektor: Tři vlněné pletené a jedna plátěná se štítkem.

Ředitel: A jsme na lopatkách! Pane inspektore, hledáme ji už sedmý rok. A nikdo se nechce přiznat.

Inspektor: To je mi hrdinství. Vždyť se mohou nastydnout.

Ředitel: Věnovali jsme se této třídě, jak jsme mohli. Vyhlásili jsme například „Týden pravdomluvnosti“ nebo soutěž „Stále utřená tabule“. Ale po třídní knize jako když se zem slehne.

Inspektor: No, prosím. Ke všemu ještě třídní kniha. Ve Vyškově se ztratily čtyři čepice. Tři vlněné pletené a jedna plátěná se štítkem. Chlapci, chlapci.

Ředitel: Vůbec se nedivím, že se na vás pan inspektor zlobí. Na jeho místě bych se zlobil ještě víc.

Inspektor: Kdopak tu má jedničku z chování?

Ředitel: No tak, vyskoč, Zdeňku!

Učitel: Josef Říha má dvojku, pane řediteli.

Inspektor: To je jeden. A co ti ostatní?

Učitel: Ostatní mají trojku, pane inspektore.

Inspektor: Trojka je přece docela pěkná známka. Dokažte, že si ji zasloužíte!

Ředitel: Pozor, chlapci! Teď jde o čest třídy!

Učitel: No tak, Budile, Jechu, Hrdličko, ty taky nic?

Ředitel: To je mi pěkné!

Učitel: Co je to dneska s vámi, chlapci? (Učitel uhodí do bedny, z té vyskočí čertík na péru. Inspektor ukáže zlostně prstem, aby se učitel od bedny vzdálil.)

Inspektor: Ve Vyškově zbudovali z travnatého pruhu před školou školní zahrádku. A předtím se tam ztrácely čepice. Všechno jde. (Inspektor přistoupí znovu k bedničce a zapne ji. Ozve se bouřlivý úvod

vstupní árie Dalibora a první slova: „Zapírat nechci, nejsem zvyklý lhátí!“

Po těchto slovech inspektor

skladbu přerušuje a kličkou po straně bedny otevře ve víku, které se tyčí před

jeho obličejem, sklápěcí okénko a hledí do publika. Pak okénko zavře a hra se několikrát opakuje.) Ko legové, nechci dělat předčasné uzávěry. Ale tak slabou reakci na tak silné výchovné působení jsem nečekal. (Učitel s ředitelem zaraženě mlčí.) Hudební skříň, kterou vyrobili při práci v kůlně a na podzimku žáci školy v Maleticích, je to nejmodernější. co v kraji máme!

Ředitel: Přiznávám, pane inspektore, že jsem neodhadl dostatečně správně ped agogické schopnosti zde pana třídního. Povedu tuto třídu nadále sám.

Učitel: (Uvědomí si, že je řeč o něm, rozplácne se.) Já jsem nikdy učit necht ěl!Ale říkali „pojď!“, tak jsem šel.

Inspektor: (Vezme kapesník a dá učiteli vysmrkat.) Nemělo by smyslu projeden neúspěch házet pana třídního do žita. Ve Vyškově se ztratily čtyři čepice. A podívejte se dneska . Mají před školou zahrádku.

Ředitel.: Ani my se nenecháme zahanbit, pane inspektore. Přinesu z domova vl astní semeno!

Učitel: Mně také ještě trochu zbylo.

Inspektor: Tak vidíte. Takovou pěknou školu máte, starostlivého ředitele, pe člivého třídního, který by se z posledního rozdal... A po čepicích jako když se zem slehne.

Ředitel.: Tak, chlapci, dost hloupostí. Nebo nepřejte si, jak vám pan inspek tor zahraje!

Inspektor: Mám tu ještě zvony Svatovítského dómu. Ale to až za odměnu.

Ředitel: Slyšíte, chlapci? To si přece nenecháme ujít!Kdo bude první? Zdeněk ?

Inspektor: Tamhle se někdo hlásí.

Učitel: To je Veškrna, pane inspektore.

Inspektor: Výborně, Veškrno!

Ředitel: Totiž, pane inspektore!(Ředitel se nakloní k inspektorovi a cosi mu šeptá do ucha. Pak se tázavě podívá na učitele a ten zase šeptá do ucha jemu. Ředitel to hned šept á inspektorovi, takže to vypadá, jako by učitel šeptal do inspektorova ucha skrz ředitele.)

Inspektor: Ne, ne, někdo jiný, chlapci. Veškrna ať nikam nechodí, pane koleg o. To nejde, aby se tu žáci promenovali po chodbě zrovna ve chvíli, kdy má přijít sám pan zemský šk olní rada.

Učitel: Vydrž to ještě, Veškrno.

Ředitel: Chlapci!Mám pro vás návrh. Dejte sem třídní knihu a já vám slibuju, že pana zemského školního radu uprosíme. Ani sem nevzkročí. Pozveme ho do sborovny na malé poh oštění a nějak to už zařídíme. Co tomu říkáte? Plácnete si? (Všimne si, že se někdo vzadu hlásí.) No, konečně!

Učitel: To je Veškrna, pane řediteli. (Ředitel si to zlověstně namíří k učit eli, jako by ten za všechno mohl. Pak však mu jen ukáže, kam si má stoupnout do pozoru.)

Inspektor: Nedá se nic dělat. Přečtu vám oběžník zemské školní rady. Oběžník zemské školní rady.

Zemská školní rada upozorňuje všechny školské pracovníky, že nebude nadále m ožné poskytovatzálohy na služební cesty předem. Počínaje dnem 23. října vypl ácejí se zálohy zásadně pátý den předchozího měsíce nebo dva dny po následujícím týdnem. J. Mareček, účetní.

Ředitel.: No, žáci, slyšeli jsme tedy ústy pana inspektora hlas samotné zems ké školní rady.

(Ozve se zaklepání.)

Inspektor: Vztyk!(Světlo v sále se rozsvítí. Vejde zemský školní rada s akto vkou. Chvilka strnutí.)

Inspektor mu běží vstříc. Okamžik zaváhá, jak nejradostněji vyjádřit pocit s

lužební subordinace, již jeho nitro přetéká. Pak políbí knoflík hole, kterou rada drží v podpaží. Inspektor přisune za zemského radu židli. Ten se posadí. Inspektor dá pokyn řediteli.)

Ředitel (nemůže trémou promluvit, jen sípe): Posadte se! (Světlo v sále zhasne.)

Inspektor: No, žáci, povězte něco panu zemskému školnímu radovi! Nestydte se. Nebo něco zazpívejte! No? Kdo začne? Pane řediteli, že bychom jim pomohli? Pan učitel jistě také nezůstane pozadu. Tak: Okolo... (Zpívají - inspektor „Okolo Frýdku“, učitel „Okolo Hradce“ a ředitel „Okolo Třeboně“.) Ta nám neladí. Tak nějakou jinou.

Učitel: Pane inspektore, přibližně okolo čeho?

Inspektor: Okolo Suče. (Chabě zpívají.) No, to je hanba. To jsme vlastně odzpívali jen my s panem ředitelem. Tak si dáme něco jiného. Kdopak je tady nejlepší zpěvák, co?

Ředitel: Proč ta nemístná skromnost, Zdeňku? Pane zemský školní rada, Zdeňka já pamatuji už z první třídy. Ten chlapec vám vůbec neměl sluch. Při hodině zpěvu ze sebe nevydal tón. A ve čtvrté třídě se vám nám tak nádherně rozezpíval, věřte, mě to až dojalo, jak se vám nám ten chlapec zničehonic najednou rozezpíval. (Zemský školní rada nehne ani brvou.)

Inspektor: Jenomže, chlapci, pan zemský školní rada sem nepřišel jenom proto, aby vyslechl váš zpěv. Pan zemský školní rada by také rád věděl, jaké máte zájmy, jestli rádi chodíte do školy, jak se učíte...

Učitel: Tak učí se dobře, to nemohu... (Zlostné pohledy ho zarazí.)

Inspektor:... a také, chlapci, jak jste ukázněni.

Ředitel: Jedině tak se na to musíme dívat, chlapci. Jedině tak. Nevím, jestli i pan zemský školní rada bude se mnou souhlasit, možná že teď něco plácnu, jestli, tak ať mě pan zemský školní rada laskavě popraví... (učitel s inspektorem gestikulují)... popraví, ale myslím si, že to nakonec děláme hlavně kvůli sobě.

Inspektor: Nevím, jestli jsme to tak správně, pane zemský školní rado, snad některé formulace...

Ředitel: Možná, že se na to díváme jen z úzce profesionálních... že nám chybí takový ten váš, ten širší, celorakouskouherský, dobře vyuzený a jemně nakrájený... (Uvědomí si, že říká nesmysly.)

Učitel: Ano, ano... (Inspektor se na něj výhrůžně podívá.) Ne! Ne!

Inspektor: Bylo by snad nejlíp, kdyby sám pan zemský školní rada mihule (lekně se)... mohly (znovu se lekne)... mohly-li prosit. (Rada vezme svou aktovku a vyndá z ní chleba s máslem. Pytlík hodí na zem. Ředitel ukazuje učiteli, aby pytlík zvedl. Zemský školní rada si jeho gesto vyloží jinak a kus svěsvačiny mu dá. Pak se učitel vrhne po pytlíku, aby jej radovi podal. Ten si však učitele přidrží za vlasy u svých nohou a nabídne mu ze svého krajíce. Učitel se rozhlédne po svých nadřizených, a když ti jeho úmysl schválí, kousne si. Pak sedí u radových nohou, přežvykuje a nechá se drbat na hlavě. Teď už se osmělí i ředitel a rovněž si ukousne ze sousta, které předtím dostal. Zbytek mu vytrhne z ruky inspektor. Všichni čtyři hledí do publika a jedí.)

Ředitel: No tak, chlapci, na co čekáte? Pan zemský školní rada dal pokyn, tak si vezměte svačiny, otevřte dveře a všichni na vzduch. (Inspektor spustí zvony Svatovítského dómu. Všichni čtyři přežvykují a zvolna se zavírá opona.)

(Konec)